

Өмірді сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру төлемдері мен сатып алу сомаларына салық салу бойынша әдістемелік ұсынымдар

1. Жалпы ережелер

Осы ұсынымдар өмірді сақтандыру шарттары бойынша жеке тұлғаларға сақтандыру төлемдері мен сатып алу сомаларына салық салу тәртібін белгілейді.

Сақтандыру ұйымы жеке тұлғаларға төлемдерді жүзеге асыру кезінде салық агенті болып танылады және Қазақстан Республикасының Салық кодексінде (бұдан әрі - ҚР СК) көзделген жағдайларда жеке табыс салығын (бұдан әрі – ЖТС) есептеуге, ұстап қалуға және аударуға міндетті.

2. Сақтандыру шарттары бойынша кірістер

ҚР СК 381 бабына сәйкес жеке тұлғаның табысына мыналар жатады:

- сақтандыру төлемдері
- жинақтаушы сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сатып алу сомалары
- сақтандыру шарттары бойынша өзге де төлемдер

Мұндай табыстарға **ҚР СК 435-бабында көзделген жағдайларды қоспағанда**, төлем көзінен (ҚР СК 10-тармағының 1-тармағының 425-бабы) салық салынуға жатады.

3. ЖТС ұсталмайтын жағдайлар

ҚР СК 435-бабына сәйкес сақтандыру төлемдері мен сатып алу сомалары түріндегі кіріс мынадай сомаларға азаяды (салық базасы нөлге тең деп танылады):

- 1) сақтандырудың кез келген түрі кезінде төленетін жинақтаушы емес сақтандыру шартының қолданылу кезеңінде туындаған сақтандыру жағдайына байланысты сақтандыру төлемдері (435-баптың 1-тармақшасы);
- 2) сақтандыру сыйлықақылары төленген жинақтаушы сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру төлемдері:

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорындағы және ерікті жинақтаушы зейнетақы қорларындағы зейнетақы жинақтары және бір сақтандыру ұйымымен зейнетақы аннуитеті шарты бұзылған кезде алынған және Қазақстан Республикасының әлеуметтік қорғау туралы заңнамасында көзделген тәртіппен басқа сақтандыру ұйымына жіберілген сатып алу сомалары есебінен;

жеке тұлғаның өз пайдасына және (немесе) жақын туыстарының, жұбайының (зайыбының) пайдасына;

жұмыс беруші қызметкердің пайдасына;

(435-баптың 2-тармағы)

3) қызметкер еңбек (қызметтік) міндеттерін атқарған кезде оны жазатайым оқиғалардан сақтандыру шарттары және аннуитеттік сақтандыру шарттары бойынша, сондай-ақ Қазақстан Республикасының еңбек (қызметтік) міндеттерін атқарған кезде қызметкерді жазатайым оқиғалардан міндетті сақтандыру туралы заңнамасына сәйкес зейнетақы алдындағы аннуитеттік сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру төлемдері (435-баптың 3-тармақшасы);

4) Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы заңнамасына сәйкес жинақтаушы сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру ұйымдары төлейтін сатып алу сомалары (435-баптың 4-тармақшасы);

5) қайтыс болған адамның отбасына немесе жерлеуді жүзеге асырған адамға Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен және мөлшерде сақтандыру ұйымының өз қаражаты есебінен жерлеуге арналған біржолғы төлемдер (435-баптың 5-тармақшасы).

Көрсетілген жағдайларда Қазақстан Республикасының резидент-жеке тұлғаларынан ЖТС төлем көзінде ұсталмайды.

4. ЖТС ұстап қалу жағдайлары

Егер төлем ҚР СК 435-бабының ережелеріне сәйкес келмесе, сақтандыру ұйымы міндетті:

- салық базасын анықтау
- табыс төлеген кезде ЖТС ұстау
- салықты бюджетке аудару

Негізі: ҚР СК 440-бабы.

ЖТС ставкалары ҚР СК 363-бабына сәйкес қолданылады.

5. Мұрагерлерге сатып алу сомасын төлеу

ҚР СК 381-бабына сәйкес сақтандыру шарттары бойынша сатып алу сомалары жеке тұлғаның Қазақстан Республикасындағы көздерден алған табыстарына жатады.

ҚР СК 435-бабына сәйкес төлем көзінен табыстың азаюы өмірді жинақтаушы сақтандыру шарттары бойынша сақтандыру төлемдеріне, сондай-ақ сақтанушыға төленетін сатып алу сомаларына қолданылады.

Бірақ, «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес сатып алу сомасы сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сақтанушыға төленуге жататын соманы білдіреді (Заңның 1-бабы).

Мұрагер сақтанушы болып табылмайтындықтан және құқықтық мирасқорлық тәртібімен төлем алатындықтан, мұрагерге сатып алу сомасын төлеу кезінде ҚР СК 435-бабының ережелері қолданылмайды.

Мұрагерге сатып алу сомасын төлеу ҚР СК 363-бабына сәйкес 10% (табыстың шекті деңгейінен асқан кезде 15%) ставка бойынша төлем көзінен ЖТС салуға жатады.

6. Өмірді сақтандыру шарттары бойынша резидент емес жеке тұлғалардың табыстарына салық салу

ҚР СК 679-бабы 1-тармағының 13-тармақшасына сәйкес борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйақыларды қоспағанда, сыйақылар түріндегі табыс резидент доходстің табысы болып танылады, сондықтан 12-баптың 5-тармағына сәйкес мұндай төлемдер жүзеге асырылатын жағдайларда жинақтаушы сақтандыру шартына байланысты барлық төлемдер жинақтаушы сақтандыру шарты бойынша сыйақы болып табылады:

1) сақтандырушыға;

2) сақтанушы үшін өзара байланысты тарап болып табылатын тұлғаға.

Бұл ретте жинақтаушы сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасының мөлшері сыйақы болып табылмайды.

ҚР СК 682-бабы 1-тармағының 5-тармақшасына сәйкес осы тармақтың 6) - 7) тармақшаларында көрсетілген кірістерді қоспағанда, құн өсімінен түсетін кірістерді, дивидендтерді, сыйақыларды, роялтиді төлеу көзінен табыс салығының ставкалары 15% - ға тең.

7. Қолдану күні

Ұсыныстар 2026 жылдың 01 қаңтарынан бастап жасалған төлемдерге қолданылады.